

Korset och Kronan

Nr 49/2021

Jesus säger: Håll fast vid
det du har så att ingen
kommer och tar din krona
(Upp. 3:11)

CA 2: Om arvsynnden

Augsburgska bekännelsen andra artikel
inleds med orden:

Vidare lärs det hos oss, att efter Adams fall alla människor som föds naturligt avlas och föds med synd. Redan från moderlivet är de fulla med ond lust och begär och de saknar sann gudsfruktan. De kan inte ha någon sann tro på Gud av naturen. Denna medfödda sjukdom eller arvsynd är verkligen synd. Den medför Guds vrede och evig fördömmelse, om de inte blir födda på nytt genom dopet och den helige Ande.

Här förkastas pelagianer och andra som förnekar att arvsynnden är synd och menar att man kan bli from genom naturliga krafter. Detta är att smäda Kristi lidande och förtjänst.

Läran om arvsynnden är en mycket viktig del av Bibelns eget budskap. När det i Bibeln talas om frälsningen genom Jesus Kristus måste vi också veta vad det är för något som Jesus har frälst eller befriat oss från. Vi kan jämföra med att någon har

Ordet om korset är en
dårskap för dem som går
förlorade, men för oss som
blir frälsta är det en Guds
kraft (1 Kor. 1:18)

Den gode herden
leder sina får (Joh. 10)

blivit botad från en sjukdom. Det är ju t.ex. stor skillnad om man har haft ett litet sår på handen som har läkt eller om man har haft en svår, dödlig cancer i hela kroppen och blivit botad från den. Bibeln lär tydligt och klart att arvsynnden är ett totalt och djupt fördärv i vår natur, som vi ärver från Adam och syndafallet. Bibeln säger:

Därför är det så: Genom en enda människa kom synden in i världen, och genom synden döden. På så sätt nådde döden alla människor, eftersom alla hade syndat (Rom. 5:12).

Ja, med skuld är jag född och med synd blev jag till i min moders liv (Ps. 51:7)

Jesus säger: *Det som är fött av köttet är kött (Joh. 3:6).* Och Paulus säger:

Som det står skrivet: Ingen rättfärdig finns, inte en enda. Ingen finns som förstår, ingen som söker Gud. Alla har avfallit, alla är fördärvade. Ingen finns som gör det goda, inte en enda (Rom. 3:10ff).

Olika uppfattningar

Nu beskrivs synden mycket olika av olika människor, kyrkor och samfund. Moderna, sekulariserade människor vill inte alls höra talas om synden. De menar att människan är god. De erkänner visserligen att somliga

människor gör dåliga saker och är kriminella, men detta förklaras med att de personerna haft en olycklig bakgrund och kommit i dåligt sällskap. Innerst inne är alla människor goda, menar man.

Inom de kyrkliga samfunden finns också liknande tankar. I alla tider har det funnits sådana som försvagat läran om arvsynden och menat att människan har både en god och en ond böjelse inom sig. Så lärde t.ex. fariséerna på Jesu tid. Människans uppgift är då att med Guds hjälp följa den goda böjelsen och bekämpa den onda.

Pelagius

Pelagius (360 - o.435)

I Rom levde omkring år 400 en inflytelserik brittisk munk som hette *Pelagius*. Då kom visigoterna år 410 under ledning av kung *Alarik* i ett stort krigståg och intog Rom och plundrade staden. Kung *Alarik* var en ariansk kristen som förnekade att Kristus verkligen var sann Gud. Pelagius flydde då från staden och kom att träffa kyrkofadern *Augustinus* i exilen i Kartago. Augustinus menade att arvsynden är ett djupt fördärv hos människan och att det är omöjligt att människan med egen kraft skulle kunna omvända sig eller ens medverka till sin omvändelse. När så

Augustinus närmare lärde känna Pelagius lära gick han till angrepp mot denna.

Pelagius var en mycket lärd man som talade både grekiska och latin. Han skrev flera stora bokverk, bl.a. om Treenigheten (3 volymer), om den heliga Skrift och en kommentar till Pauli brev.

Striden med Augustinus blev långvarig. Pelagius kom att ägna halva sitt liv åt att försvara sig. Augustinus skrev också flera böcker mot Pelagius lära.

Pelagius lära fördömdes vid *synoden i Kartago* år 418. Bakgrunden var att påven Zosimus (som bara var påve år 417-18) hade förklarat att Pelagius var ortodox (renlärig). De afrikanska teologerna höll inte med om detta utan samlades då till ett stort kyrkomöte. Omkring 200 biskopar kom från hela Nordafrika och Spanien till Kartago där man samlades den 1 maj i en stor basilika. Här fördömdes Pelagius lära. Några punkter från kyrkomötets beslut återges här:

1. Om någon säger att Adam, den första människan, skapades dödlig, så att oavsett om han syndade eller ej skulle han ha dött, inte som ett straff för synden utan som en nödvändig följd av naturen, så vare han förbannad.

2. Om någon säger att ett nyfödda barn inte behöver döpas eller om de säger att barnen skall döpas till syndernas förlåtelse men att de inte har någon ursprunglig synd ärvd från Adam som måste tvättas bort genom pånyttfödelsens bad, så att alltså dopformeln "till syndernas förlåtelse" inte tas bokstavligt utan bildligt, så må han vara förbannad enligt Rom. 5:12, där det står att Adams synd har kommit över alla.

3. Om någon säger att Guds nåd, genom vilken människan blir rättfärdiggjord genom Jesus Kristus, bara gäller synder som man redan har begått men inte framtida synder, må han vara förbannad.

6. Om någon förstår apostelns ord "Om vi säger att vi inte har synd, bedrar vi oss

själva och sanningen finns inte i oss” (1 Joh. 1:8) i betydelsen att vi endast av ödmjukhet måste erkänna oss som syndare men inte på grund av att vi verkligen är sådana, så vare han förbannad.

7. Om någon säger att de heliga uttalar orden i Herrens bön ”förlåt oss våra skulder” inte för sig själva eftersom denna bön inte behövs för dem, utan för andra så att orden ”förlåt oss” inte skulle gälla bedjaren själv, så vare han förbannad.

8. Om någon säger att de heliga bara uttalar orden ”förlåt oss våra skulder” av ödmjukhet men inte i deras bokstavliga betydelse, så vare han förbannad.

Reformationen

Även om den medeltida kyrkan i princip höll fast vid Augustinus lära och avvisade Pelagius så kom man ändå att utveckla en kompromisslära mellan dessa två som man brukar kalla *semipelagianism* (halvpelagianism). Den går ut på att människan visserligen har arvsynd och inte av naturliga krafter kan omvända sig. Men när Guds nåd kommer kan människan med sin vilja ändå medverka till omvändelsen.

Mot denna lära vände sig *Luther* med stor kraft. Han menade att människan genom arvsynden är helt och hållet andligen död och inte på något sätt kan medverka till sin omvändelse. Denna lära försvarade Luther särskilt i en stor skrift mot den lärde humanisten Erasmus av Rotterdam (1466-1536).

Striden mellan Luther och Erasmus började då Erasmus skrev boken ”*Om den fria viljan*”. I ett förord till den svenska utgåvan (Artos 2017) skriver professor Anders Pilz:

”Erasmus slog med bibliska argument vakt om handlingsfriheten. Visserligen är förnuft och vilja sårade av synden men har ändå kvar möjligheten att handla rätt. Utan denna frihet kan det inte bli tal om ansvar eller samverkan med Gud, och ingen synd och skuld kan tillräknas människan.

Men precis som Pelagius hade trott för mycket om viljans möjlighet att handla rätt, så gick Luther till motsatt ytterlighet och fränkände människan all handlingsfrihet. Viljan var för honom passiv och handlingsförlamad. För den ångestdrivne munken Luther blev det en vila i att veta att allt beror på Gud, att människan inte med sin egna andliga akrobatkonster kan dra till sig Guds uppmärksamhet och tillgivenhet. Människan är redan från början älskad av Gud och rättfärdiggjord av honom. Denna insikt kom som en enorm lättnad för Luther” (s. 11).

Pilz är en romersk-katolsk präst och har klara sympatier för Erasmus ”medelväg” mellan Pelagius och Luther. Pilz påpekar att katoliker och lutheraner numera är överens och att båda sidor på 1500-talet inte ”*till fullo förstod respektive motståndares egentliga hjärtefråga*”.

På detta sätt försöker man idag överbrygga skillnaderna mellan Luthers klart bibliska lära och Erasmus villfarelse. Luther betonade att Erasmus är den motståndare som verkligen klart ger uttryck för vad den påviska kyrkan lärde och som har angripit Luther just i den avgörande frågan om människan har någon fri vilja att själv avgöra sig för Gud eller inte.

Det måste betonas att frågan inte gäller människans fria vilja i det vanliga livet. Även där sker ingenting utan att Gud tillåter det och djupast sett är det Gud som styr och råder i allt. Men den bibliska lärofrågan mellan Luther och Rom gällde den andliga frågan om arvsyndens djup och människans möjlighet att helt eller delvis medverka till frälsningen.

I sin stora svarsskrift mot Erasmus ”*Om den trålbundna viljan*” (1525, sv. övers. 1964) betonar Luther att man inte skall vackla hit och dit som Erasmus utan komma med en klar och bestämd bekännelse:

”Fjärran från oss kristna vare skeptiker och akademiker! I vår krets skall vi fastmer ha bekännare, som står vid sin övertygelse

dubbelt så orubbliga som stoikerna. Hur ofta, vill jag fråga, kräver inte aposteln Paulus denna starka trosövertygelse, detta samvetets vissa, fasta påstående? I Rom. 10 kallar han det bekännelse: ”Genom munnens bekännelse bliver man frälst.” Och Kristus säger: ”Var och en, som bekänner mig inför människorna, honom skall ock jag kännas vid inför min Fader.” Petrus befäller oss att giva skäl för det hopp som vi bär på” (s. 33).

Luther betonar att både påven och svärmeandarna underordnar skriftens utläggning under sin egen ande (s. 101). I ett viktigt ställe om omvändelsen skriver Luther:

”Bort med sådana meningslösheter! Ordet *omvända* används i skriften i två betydelser. Den ena är lagens, den andra evangeliets. I lagisk betydelse är det ett uttryck för krav och befallning och fordrar inte bemödande utan en total livsförvandling. Så använder Jeremia ofta ordet, t.ex. då han säger: ”*Omvänd er, var och en från sin onda väg*” ... Ty där lägger han in krav på hållande av alla bud, såsom tillräckligt tydligt är. I evangelisk betydelse åter är det ett ord, som innebär tröst och gudomligt löfte. Då fordras ingenting av oss utan Guds nåd erbjudes oss.”(s. 152f).

I sin skrift framhåller Luther om och om igen att arvsynen gör att människan är helt och hållet oförmögen att omvända sig eller medverka till detta. Han skriver:

”På samma sätt måste man argumentera, om man tänker på att vi genom en enda förbrytelse av Adam är under synd och fördömelse. Hur kan vi då företa oss något, som inte är synd och fördömligt? Ty då han säger *alla*, undantar han inte någon, varken den fria viljans kraft eller den som håller sig till gärningar, han må sedan utföra gärningarna eller inte, sträva eller inte sträva. I *alla* innefattas denne med nödvändighet jämte de andra. Inte heller skulle vi synda och bli fördömda på grund av den enda förbrytelsen av Adam, om det

inte vore vår förbrytelse. Ty vem skulle fördömas för en annan människas förbrytelse, till på köpet inför Gud? Vår förbrytelse blir den emellertid inte genom att vi efterliknar den eller gör den... Vår blir den emellertid genom födelsen... Det är alltså själva arvsynen, som inte tillåter den fria viljan att uträtta något annat än att synda och fördömas” (s. 315).

Augsburgska bekännelsen

Fem år efter Luthers viktiga uppgörelse med Erasmus lades Augsburgska bekännelsen fram. Här framhålls det först

att efter Adams fall alla människor som föds naturligt avlas och föds med synd.

Undantaget här är Kristus, som avlades av den helige Ande. Alla andra människor är redan från konceptionen syndiga. Arvsynen är ett bibliskt faktum. Adam och Eva uppfattades av både de påviska och Luther som verkliga människor som föll i synd och båda sidor bekände att Bibeln lär arvsynen. De påviska godkände också artikeln, dock med vissa undantag. I vår tid är det särskilt viktigt att framhålla att både Bibeln och bekännelsen verkligen lär arvsynen.

Vad innebär den då? Bekännelsen fortsätter:

Redan från moderlivet är de fulla med ond lust och begär och de saknar sann gudsfuktan.

Redan innan barnet föds har det ”ond lust och begär”. Det är detta också David skriver:

Ja, med skuld är jag född och med synd blev jag till i min moders liv (Ps. 51:7)

Denna onda lust är inte medveten och märks inte hos det lilla barnet. Men så småningom kommer synden till uttryck även genom onda gärningar. Jesus säger:

Det som går ut ur munnen kommer från hjärtat, och det gör människan oren. (Matt. 15:18).

Framför allt innebär arvsynen att den ursprungliga kontakten med Gud är bruten. Människan som var skapad till Guds avbild har genom syndafallet och

arvsynnden helt förlorat denna avbild. Här skiljer sig den lutherska bekännelsen från den romersk-katolska kyrkan som menar att gudsbilden bara är skadad men inte helt förlorad. Bekännelsen säger:

De kan inte ha någon sann tro på Gud av naturen.

På grund av arvsynnden är det inte längre möjligt att människan av naturen har någon tro på Gud. Människan har avfallit från Gud. Därför är alla människor under djävulens våld.

Johannes skriver: *Hela världen är i den ondes våld* (1 Joh. 5:19). Bekännelsen fortsätter:

Denna medfödda sjukdom eller arvsynd är verkligen synd. Den medför Guds vrede och evig fördömelse...

Bekännelsen räknar på allvar med den eviga fördömsen. Därför är läran om arvsynnden så allvarlig. Det är inte en vanlig sjukdom det är frågan om, även om det finns fruktansvärda farsoter som är förskräckliga och leder till döden. Nej, det är den andliga dödens sjukdom som medför den eviga döden och en slutgiltig och oåterkallelig skilsmässa från Gud.

Det är inte konstigt att den moderna, bibelkritiska teologin tar avstånd från denna bibliska lära. Man vill inte alls höra talas om Guds vrede och den eviga förtappelsen. Därför förstår man inte heller storheten och det underbara som ligger i löftet om Guds frälsning genom Jesus Kristus. Man har istället gjort kristendomen till en inomvärldslig rörelse där Jesus bara blir en förebild men ingen verklig Frälsare, som för oss har burit Guds vrede och förbannelse på korset och så genom sin uppståndelse fullkomligt befriat oss från all synd och skuld.

Bekännelsen betonar så just detta, att det finns frälsning undan arvsynnden. Guds vrede och evig fördömelse kommer bara ...

om de inte blir födda på nytt genom dopet och den helige Ande.

Den nya andliga födelsen sker alltså

genom dopet och den helige Ande. Detta behandlas i kommande artiklar.

I slutet av CA 2 finns ett förkastande av den motsatta, falska läran:

Här förkastas pelagianer och andra som förnekar att arvsynnden är synd och menar att man kan bli from genom naturliga krafter. Detta är att smäda Kristi lidande och förtjänst.

Vi såg tidigare hur Pelagius lärde att människan hade möjlighet att med egna krafter avgöra sig för Gud. Denna obibliska uppfattning förkastas av bekännelsen. Därmed förkastas också de moderna, reformerta kyrkornas lära om omvändelsen då de menar att människan har möjlighet att med sin egen vilja säga ja till Gud. Det var vad också Erasmus stod för.

I sitt svar på CA 2 godkände de påviska denna artikel. Men de gör ett undantag. De kritiserar artikelns definition av arvsynnden. De går inte med på att detta *att vara utan gudsfruktan och tro* verkligen är arvsynd. De menar att detta bara hör till det vi kallar *verksynd*, alltså den synd som är en följd av arvsynnden genom våra onda gärningar.

Melanchton visar i sitt försvar (Apologin) av artikeln, att de påviska undviker att tala om det som är det allvarligaste i arvsynnden. Han skriver:

”När de därför talar om arvsynnden utelämnar de det största och nödvändigaste. De tänker inte alls på vilket stort elände och jämmerligt tillstånd vi människor befinner oss i ända från födseln. Vi känner inte längre Gud och hans verk, vi ser det inte och förstår det inte. Vi föraktar Gud. Vi fruktar honom inte på allvar och förtröstar inte på honom. Vi är fiender till hans lag... Denna förskräckliga arvsjukdom som har fördärvat hela naturen har vi ärvt från Adam. Vi har därför ett sådant hjärta, sinne och sådana tankar som är emot Gud (Övers. S.R., SKB, s. 97, Trigl. 106, 8).

Vi är tacksamma över att vår bekännelse talar så klart och bibliskt om arvsynnden.

Forts. i nästa nr.